

Vjekoslav Jerolimov

Povezanost Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a i Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu tijekom povijesti

The Historical Connection Between the Croatian Dental Society of Croatian Medical Association and the School of Dental Medicine, University of Zagreb

Hrvatsko stomatološko društvo Hrvatskog liječničkog zbora
Croatian Dental Society of Croatian Medical Association

Sažetak

Vodenje *Hrvatskoga stomatološkog društva Hrvatskog liječničkog zbora (HSD–HLZ-a)*, zatim organiziranje mnogih stručnih i znanstvenih skupova te publicističke i druge aktivnosti, čvrsto su bili vezani uz bogatu angažiranost i entuzijazam mnogih vrijednih članova našeg Društva tijekom njegove gotovo 110-godišnje povijesti. No treba istaknuti da su u dugogodišnjoj djelatnosti i uspjesima Društva, posebice onim međunarodnim, ključni bili ugledni pojedinci, nastavnici *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, i to već od 1948. kada se počelo s visokoškolskom nastavom stomatologije u Hrvatskoj na *Odontološkom odsjeku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, a osobito nakon osnutka samostalnog *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* 1962. godine.

Zaprimljen: 1. kolovoza 2012.
Prihvaćen: 5. kolovoza 2012.

Adresa za dopisivanje

Prof. dr. sc. Vjekoslav Jerolimov
Hrvatsko stomatološko društvo
Hrvatskog liječničkog zbora
Šubićeva 9, 10000 Zagreb
vjekoslav.jerolimov@gmail.com

Ključne riječi

društva, stomatološka; obrazovanje, stomatološko; godišnjice i posebna događanja; Hrvatska

Uvod

Hrvatsko stomatološko društvo Hrvatskoga liječničkog zbora (HSD–HLZ-a) sljedeće će godine, dakle 2013., proslaviti 110. obljetnicu. Društvo već ove godine obilježava 20. godišnjicu punopravnog članstva u *Svjetskoj stomatološkoj federaciji (FDI World Dental Federation)* i u *Europskoj regionalnoj organizaciji Svjetske stomatološke federacije (European Regional Organisation of the FDI; ERO–FDI)*. *Hrvatsko stomatološko društvo HLZ-a* krovna je i najstarija stručno-znanstvena udruga u stomatologiji u našoj zemlji te jedna od najstarijih udruga u zdravstvu uopće. Njezine su aktivnosti mnogobrojne i međunarodno je priznata stomatološka udruga. Svrha Društva je promicanje trajnog obrazovanja, razvijanje svijesti o važnosti oralnog zdravlja, suradnja s odgovarajućim domaćim i inozemnim znanstveno-nastavnim institucijama i udrugama te s istaknutim stručnjacima u području stomatologije i biomedicine uopće, a u skladu sa sloganom *Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a*: „Historia, Ars, Scientia“ (1-9).

Introduction

The Croatian Dental Society of Croatian Medical Association (CDS CMA) will celebrate the 110th anniversary in 2013. This year, the society celebrates 20 years of rightful membership in FDI World Dental Federation (FDI) and in European Regional Organization of the FDI (ERO FDI). The Croatian Dental Society of Croatian Medical Association is the highest ranking and the oldest scientific and professional dental organization in the Republic of Croatia. It is also one of the oldest medical societies in Croatia. The Society has a rich and active history and is internationally acknowledged. The purpose of the Society's existence and activities is to promote a lifelong learning and awareness of oral health as well as to collaborate with domestic and international scientific and professional institutions, prominent experts in the field of dentistry and biomedicine, all in unison with the Society's slogan: "Historia, Ars, Scientia" (1-9).

Povijest Društva

Bogata povijest moderne stomatologije u Hrvatskoj, kako u stručnom, tako i u znanstvenom te edukacijskom smislu, počela je 20. prosinca 1903. osnutkom *Zadruga hrvatskih liječnika zubara*. Utemeljila ju je skupina uglednih liječnika-zubara, inače članova tadašnjeg *Sbora liječnika Kraljevine Hrvatske i Slavonije*, prethodnika današnjeg *Hrvatskoga liječničkog zbora*. Taj se događaj, važan za stomatologiju ali i povijest hrvatske kulture uopće, odigrao u zgradi današnjeg *Rektorata Sveučilišta u Zagrebu*. Osnivači Zadruga bili su dr. Žiga Altstädter, dr. Žiga Friedrich, dr. Žiga Herzog, dr. Adolf Müller, dr. Ante Pavelić, dr. Eugen Rado, dr. Artur Reichel, dr. Edo Spitzer, dr. Ivan Izidor Vinski i dr. Martin Wolf, a za prvog je predsjednika izabran dr. Eugen Rado. Tadašnja *Zadruga hrvatskih liječnika zubara*, u ono doba jedna od prvih organiziranih stručno-znanstvenih stomatoloških udruga u Europi i svijetu, preteča je današnjeg *Hrvatskog stomatološkog društva HLZ-a*. Ta je stručna udruga djelovala kao jedna od prvih četiriju koje su osnovali članovi tadašnjeg *Sbora liječnika Kraljevine Hrvatske i Slavonije*, prethodnika današnjeg *Hrvatskoga liječničkog zbora (HLZ)* utemeljenog još 1874. Radi ilustracije, u sastavu današnjeg *HLZ-a*, osim *Hrvatskoga stomatološkog društva*, djeluju još 122 različita medicinska i stomatološka specijalistička i subspecijalistička društva (1–5).

Treba još spomenuti prapočetak i uvodne događaje u nastajanju Zadruga. Naime, valja istaknuti da je prvi zubar koji je zbog svojega visokog društvenog ugleda primljen za člana *Sbora liječnika Kraljevine Hrvatske i Slavonije* već 1884. bio magistar zubarstva J. Hafner, iako nije bio liječnik. Još 1866. zagrebačko ga je Poglavarstvo imenovalo gradskim zubarom. Godine 1885. članom Sбора postaje i liječnik-zubar I. Matković, a do 1899. njihov se broj u Sboru postupno povećao na sedam članova, a zatim 1900. na deset, što je u to doba bila ozbiljna osnova za njihovo institucionaliziranje u kasniju *Zadrugu hrvatskih liječnika zubara* 1903. godine (3,4,6).

Kako bismo razumjeli međunarodni kontekst, treba još reći da je Zadruga bila osnovana samo tri godine nakon utemeljenja današnje svjetske krovne stomatološke organizacije *FDI-ja (FDI World Dental Federation)*. Naime, *FDI* je osnovan 15. kolovoza 1900. u prostorijama visokoškolske stomatološke institucije *Ecole Dentaire de Paris*, tijekom *Trećeg međunarodnog stomatološkog kongresa*. Tadašnji dekan toga fakulteta dr. Charles Godon, voditelj spomenutog kongresa, bio je idejni začetnik svjetske stomatološke udruge. Petero tadašnjih vrhunskih svjetskih autoriteta u stomatologiji, sudionika kongresa, poduprlu su taj prijedlog, pa je nastao *Fédération Dentaire Internationale (FDI)*. Na temelju odluke *Trećega međunarodnog stomatološkog kongresa* izabrana je Uprava *FDI-ja* u koju su predloženi, osim osnivača Charlesa Godona (Francuska), E. Sauveza (Francuska), F. Aguilara (Španjolska), G. Cunninghama (Engleska), E. Förberga (Švedska) i A.W. Harlana (SAD), još i L. Greves (Nizozemska), F. Hesse (Njemačka) i H. Pichler (Austrija). Za prvog predsjednika izabran je predlagач te povijesne ideje Charles Godon, dekan i profesor *Stomatološkog fakulteta* u Parizu. Ta se međunarodna udruga danas zove *FDI World Dental Federa-*

History of the Society

The rich history of modern dentistry in Croatia, in scientific and educational sense, started on December the 20th, 1903 with the founding of the Collective of Croatian dental doctors. The collective was founded by a group of prominent dental doctors, all members of the Association of medical doctors of the Kingdom of Croatia and Slavonia, the predecessor of today's Croatian medical association. This historically important event for dentistry, and Croatian culture in general, took place in the Rectorate building of the University of Zagreb. The founders of the collective were Dr. Žiga Altstädter, Dr. Žiga Friedrich, Dr. Žiga Herzog, Dr. Adolf Müller, Dr. Ante Pavelić, Dr. Eugen Rado, Dr. Artur Reichel, Dr. Edo Spitzer, Dr. Ivan Izidor Vinski and Dr. Martin Wolf. The first elected president was Dr. E. Rado. The Collective of Croatian dental doctors was one of the first organized professional and scientific dental organizations in Europe and in the world at the time. Today we know this collective as the Croatian Dental Society of Croatian Medical Association. This scientific organization worked as one of the four organizations founded by the members of the Association of medical doctors of the Kingdom of Croatia and Slavonia, the predecessor of today's Croatian Medical Association, founded in 1874. For illustrational purposes, today's Croatian Medical Association counts 122 subsidiaries, apart from the Croatian Dental Society, all ranging from different medical and dental specialties and subspecialties (1-5).

The time to mention the early beginnings of the collective seems appropriate at this point. The first dentist who was admitted to the governing body of the Association of medical doctors of the Kingdom of Croatia and Slavonia was a master of dentistry, J. Hafner and this happened in 1884. He was admitted on the account that he enjoyed high social status despite the fact that he was not a doctor. In 1866, the City Council of Zagreb named him a city dentist. In 1885, the Council admitted another dental doctor I. Matković. By the year 1899, the number of dental doctors in the Council increased to seven. In 1900, the number increased to ten dental doctors, which is an important fact that later resulted in foundation of the Collective of Croatian dental doctors in 1903 (3, 4, 6).

To put this story in the international perspective, it is important to mention that the Collective was founded only three years after the *FDI World Dental Federation* had been founded. The *FDI* was founded on August the 15th, 1900, at the facilities of the dental educational institution *Ecole Dentaire de Paris* during the event of the Third International Dental Congress. Dr. Charles Gordon served as the school's Dean at that time and ran the international congress when he had an idea of organizing a world dental federation. Five prominent experts in dentistry of that time supported that idea and *Fédération Dentaire Internationale (FDI)* was founded. By the decision of the 3rd International Dental Congress, governing body of the *FDI* - was elected consisting of, besides the founders Ch. Gordon (France), E. Sauveza (France), F. Aguilar (Spain), G. Cunningham (England), E. Förberg (Sweden) and A.W. Harlan (USA), and L. Grevers

ration. Kratica *FDI*, u angliziranoj varijanti naziva federacije, vidljivo je istaknuta zbog iznimnog poštovanja osnivača i originalnog naziva organizacije.

U Hrvatskoj je aktivnost Zadruga trajala do 1914. Nakon *zatišja* tijekom Prvog svjetskog rata, godine 1919. osniva se nova staleška udruga pod imenom *Sekcija zubnih liječnika* koja ubrzo mijenja ime u *Društvo zubnih liječnika Savske Banovine*. U tadašnjoj je državi Društvo udruženo i u *Savez stomatoloških društava Kraljevine Jugoslavije* koji je bio učlanjen u *FDI*. Godine 1939. *Društvo zubnih liječnika Savske Banovine* mijenja ime u *Hrvatsko stomatološko društvo*. Nakon Drugoga svjetskog rata sva društva uključena u tadašnji *Zbor liječnika Hrvatske* dobila su naziv sekcija, pa je tako godinama funkcionirala i *Stomatološka sekcija Zbora liječnika Hrvatske*, nakon što je reaktivirana 1947. Nakon Drugoga svjetskog rata Sekcija je opet povezana s *FDI-jem* preko svoje krovne državne udruge *Saveza stomatoloških društava Jugoslavije*. Današnji naziv *Hrvatsko stomatološko društvo Hrvatskoga liječničkog zbora (HSD–HLZ-a)* datira od 1991., u skladu s promjenama Statuta *HLZ-a* kada sve sekcije postaju društva, a *Zbor liječnika Hrvatske* postaje *Hrvatski liječnički zbor*. Godine 1992. *Hrvatsko stomatološko društvo Hrvatskoga liječničkog zbora* postaje punopravni član *FDI-ja* i *ERO–FDI-ja* (3,4,8,9).

Djelatnost Društva

Bez obzira na minimalni vremenski zastoj u funkcioniranju udruge u doba dvaju svjetskih ratova, iako su se i tada pojedini članovi neformalno sastajali, te zbog stanovitog organizacijskog diskontinuiteta u djelovanju izvan Zbora ili u sklopu njega, smatra se da su hrvatski stomatolozi staleški organizirani i vrlo aktivni gotovo već 110 godina. Ovom prigodom nemoguće je predstaviti sve detalje iz bogate povijesti Društva, osim osnovnih naglasaka, imajući u vidu kontekst i razloge pisanja ovoga članka (1 – 9).

Stručni i znanstveni skupovi

Tijekom svoje dugogodišnje povijesti hrvatski su stomatolozi bili iznimno aktivni u provedbi trajne izobrazbe te organiziranju mnogih stručnih i znanstvenih sastanaka i skupova. Ne možemo u ovom tekstu navesti sve skupove u njihovoj organizaciji, ali treba spomenuti neke vrlo značajne održane u bivšim državama u čijem je sastavu bila i Hrvatska (u Austro-ugarskoj monarhiji, Kraljevini Jugoslaviji i Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji), a zatim one u doba samostalne Republike Hrvatske.

Prigodom osnivačkog sastanka *Zadruga hrvatskih liječnika zubara* 20. prosinca 1903. godine održana je i znanstvena sjednica na kojoj je istaknuto stajalište članova Zadruga kako je postalo očito da se zdravstvena disciplina kojom se bave tadašnji liječnici-zubari treba smatrati ravnopravnom svim ostalim medicinskim disciplinama. Takvo je mišljenje sudionika, kako u znanstvenom tako i u stručnom smislu,

(Holland), F. Hesse (Germany) and H. Pichler (Austria). The first elected president was Ch. Gordon, Dean and professor from the School of Dental Medicine in Paris. This international organization is now called *FDI World Dental Federation*. The prefix *FDI* was kept to show respect towards the founders and the original name of the same organization.

In Croatia, the activity of the Collective lasted until 1914. After the World War I, in 1919, a new strategic association was founded under the name Section of dental physicians. The Section changed its name to the Society of dental physicians of Savska Banovina. During that time the Society was a part of the Alliance of dental societies of the Kingdom of Yugoslavia that itself was a member of the *FDI*. In 1939 the Society of dental physicians of Savska Banovina changed its name to the Croatian Dental Society. Later, after World War II, all the societies that were part of the Croatian medical assembly were renamed into Sections, so the Dental section of the Croatian medical assembly emerged in 1947. After World War II, the Section was again connected with the *FDI* through its umbrella association, the Alliance of the dental societies of Yugoslavia. The organization as we know it today, Croatian Dental Society of the Croatian Medical Association (*CDS CMA*) dates from 1991 in accordance with the Croatian Medical Association statute change where all the Sections became Societies, and the Croatian Medical Council became the Croatian Medical Association. In 1992, the Croatian Dental Society of Croatian Medical Association became a rightful member of the *FDI* and *ERO FDI* (3, 4, 8, 9).

The Society's activities

Regardless of the minimal loss of time between two world wars, it is widely considered that Croatian dentists have been seriously organized and very active for nearly 110 years. They were active even during the time between the two world wars through a series of informal meetings. It is impossible to mention all the details from the society's rich cultural background in this short paper. The emphasis will be on the most important facts having in mind the reason for writing this paper in the first place (1-9).

Professional and scientific conventions

During their long professional history, Croatian dentists were very active in the field of lifelong education and organization of professional and scientific conventions. It is impossible on this occasion and in this text to mention all the conventions organized by Croatian dentists, but some should be mentioned nevertheless. They were held during the existence of the former political unions that Croatia was a part of (Austro-Hungarian Monarchy, Kingdom of Yugoslavia and Socialist Federative Republic of Croatia) and in the independent Republic of Croatia.

During the founding meeting of the Collective of Croatian dental doctors on December the 20th, 1903, a scientific session was held during which an attitude of its members was voiced expressing a desire to make the scientific discipline of dentistry equal to the medical scientific discipline. This attitude was backed up by a series of scientific reports held at

bilo potkrijepljeno referatima održanima na tom povijesnom skupu. Program budućega rada bio je posvećen brizi za razvijanje svijesti pučanstva o oralnom zdravlju, posebice osnivanju školskih zubnih ambulanti. Članovi Zadruga radili su na socijalnom zbrinjavanju stanovništva te su pružali pomoć i besplatnu njegu zuba školskoj djeci. Djelatnost Zadruga uvelike je utjecala na kasniji razvoj stomatološke struke i institucija Hrvatske (3,4).

Godine 1906. *Zadruga hrvatskih liečnika zubara* sudjeluje i na prvoj *Hrvatskoj higijenskoj izložbi* održanoj u sklopu *Sokolske izložbe za tjelesni odgoj i školsku higijenu*. Takvih je priredaba prije Prvoga svjetskog rata bilo još nekoliko. Za tu je prigodu 1906. tiskana brošura s naslovom *O važnosti zuba i njegovoj njezi*, u nakladi od 10.000 primjeraka i besplatno se dijelila posjetiteljima. Na izložbi su također predstavljene raznovrsni modeli s posljedicama preranog gubitka zuba, protetski nadomjesci, obturatori, nagrizne ploče itd. Nazočnima se objašnjavao i utjecaj bolesti zuba na opće zdravlje. O svemu tome napisan je i vrlo pozitivan osvrt u *Liječničkom vijesniku*, časopisu tadašnjeg *Sbora liečnika Kraljevine Hrvatske i Slavonije* koji još i danas izlazi u nakladi *Hrvatskoga liječničkog zbora*. Navodno je ta izložba održana samo tri godine poslije iste takve u Beču, kao druga u tadašnjoj Austrougarskoj monarhiji (3,4).

Nakon Prvoga svjetskog rata *Društvo zubnih liječnika Savske Banovine* organizira i sudjeluje u radu skupova *Saveza stomatoloških društava Jugoslavije*. Prvi kongres toga Saveza održan je u Hrvatskoj, u Crikvenici 1933. godine, a organiziralo ga je *Društvo zubnih liječnika Savske Banovine*. Društvo i njegovi članovi i poslije su bili vrlo aktivni te uspješno sudjeluju i na ostalim kongresima Saveza na Bledu (1934.) i u Beogradu (1935.). Činjenica da se prvi kongres održao baš u Hrvatskoj govori i o tadašnjem statusu *Stomatološkog društva Savske Banovine* i njegovih autoriteta u sklopu *Saveza stomatoloških društava Jugoslavije* (Đ. Bocak, I. Čupar, Z. Njemirovskij, J. Kallay i dr.). Valja napomenuti da su dr. I. Čupar, dr. Z. Njemirovskij i dr. J. Kally nakon Drugoga svjetskog rata bili ugledni nastavnici novoosnovanog *Odontološkog odsjeka Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, a zatim i samostalnog *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* (4,10).

Treba istaknuti i niz vrlo uspješnih stomatoloških kongresa u Jugoslaviji organiziranih nakon Drugoga svjetskog rata u republikama tadašnje države, a kojima je naše Društvo bilo suorganizator. Održavali su se svake četvrte godine u drugoj republici. U novoj Jugoslaviji prvi je kongres održan ponovno u Hrvatskoj, u Zagrebu 1952. godine u organizaciji *Stomatološke sekcije Zbora liječnika Hrvatske*. Njezini članovi bili su vrlo aktivni i na idućim stomatološkim kongresima u Beogradu, Ljubljani, Sarajevu, Budvi, Ohridu i drugdje (4). Zbog vrlo uspjele organizacije te kvalitete znanstvenog i stručnog programa posebno valja istaknuti *Sedmi međunarodni kongres stomatologa Jugoslavije* (Zadar, 1980.) kada je ponovno bio red na Hrvatskoj da organizira takav skup.

Stomatološka sekcija ZLH-a u tom je razdoblju organizirala i niz drugih skupova u Hrvatskoj. Zahvaljujući suradnji sekcija Hrvatske i Slovenije održavaju se i zajednički stručno-znanstveni sastanci u međukongresnom razdoblju, po-

the same meeting. A long-term development program was created that emphasized oral health awareness in the general population and organization of school dental clinics. The members of the Collective worked on providing socially acceptable oral health care to general population and free oral health care for school children. The Collective's activity had a great influence on the later development of dental profession and institutions in Croatia (3, 4)

In 1906, the Collective took part in the first "Croatian hygienic expo" in Croatia, held within "Sokol's expo of physical education and school hygiene". Several similar expositions took place before World War I. On that occasion, a brochure was printed called: "On the importance and care of the teeth". The brochure was printed in 10 000 copies and handed out at the expo. The exposition also hosted the display of prosthetic teeth, obturators and educational information on the premature teeth loss and the consequences that followed. The visitors were introduced to the oral diseases and the influence they have on the general health. A very positive article regarding this expo was written and published in "Liječnički vijesnik", the official magazine of Medical assembly of the Kingdom of Croatia and Slavonija. The same magazine is published even today by the Croatian Medical Association. Supposedly this exposition took place only 3 years after the same expo had taken place in Vienna and it was the second of its kind in the entire Austro-Hungarian Monarchy (3, 4).

After World War I, the Society of dental physicians of Savska Banovina participated in the conventions held by the Alliance of dental societies of the Kingdom of Yugoslavia. The first congress took place in Crikvenica in 1933 and it was organized by the Society of dental physicians of Savska Banovina. Later on, the Society and its members actively participated in other conventions in Bled (1934) and in Belgrade (1935). The fact that the first convention organized by the Alliance took place in Croatia speaks in favor of the status that the Society of dental physicians of Savska Banovina enjoyed at that time under the governance of the Alliance of dental societies of the Kingdom of Yugoslavia (Đ. Bocak, I. Čupar, Z. Njemirovskij, J. Kallay, etc.). It should also be mentioned that Dr I. Čupar, Dr Z. Njemirovski and Dr J. Kallay worked as professors of the newly founded Odontology department of the School of Medicine, University of Zagreb. All of them later worked as professors at the newly founded School of Dental Medicine, University of Zagreb (4, 10).

A series of successful Dental Conventions of Yugoslavia organized after World War II should be mentioned wherein our Society actively participated. They were held every four years in one of the six republics of the former state. The first convention after the war was held in Zagreb in 1952 and was organized by the Dental section of the Croatian Medical Assembly. The members of the sections actively participated at other Dental Conventions of Yugoslavia (Belgrade, Ljubljana, Sarajevo, Budva, Ohrid, etc.) (4). The convention which especially stood out was the 7th International Dental Convention of Yugoslavia held in Zadar in 1980. The convention was a success in terms of level of organization and the quality of scientific and professional program.

čevši od prvoga održanoga u Otočcu na Krki 1958. godine, a zatim su svake četiri godine slijedili oni na Plitvicama, Bledu i Crikvenici. U njihovoj organizaciji osobito su se angažirali dr. Đ. Virag i dr. V. Lapter (4). Nešto kasnije prof. dr. sc. V. Lapter postaje predsjednik *Stomatološke sekcije ZLH-a* (1967.-1970.), a zatim i vrlo ugledan te uspješan dekan *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* (1981. - 1985.), (4).

Stomatološka sekcija ZLH-a organizirala je u 60-tim i 70-tim godinama vrlo uspješne mjesečne sastanke koji su se uglavnom održavali u predavaonici *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, u Gundulićevoj ulici 5. Stoviše, povremeno su na takve sastanke pozivani i ugledni predavači iz Europe (4).

Godine 1974., u povodu 100-te godišnjice *Zbora liječnika Hrvatske, Stomatološka sekcija ZLH-a* svečano je proslavila tu veliku obljetnicu svoje krovne udruge. Organizirala je vrlo uspješan simpozij u Zagrebu u današnjem *Otvorenom učilištu* u Vukovarskoj ulici, s raspravom za okruglim stolom i kvalitetnom izložbom dentalne opreme. Skup je bio vrlo dobro posjećen i u javnosti iznimno pozitivno prihvaćen. U tadašnjim je aktivnostima Sekcije bio vrlo uspješan njezin predsjednik prof. dr. sc. M. Dobrenić (1973.-1974.).

Osim toga, *Stomatološka sekcija ZLH-a* organizirala je i skupove pod nazivom *Simpoziji Slavonije i Baranje* u Osijeku, zatim međunarodne simpozije *Hrvatsko-Štajerski dani* (Rabac, Graz, Novi Vinodolski) u suradnji sa *Stomatološkom klinikom Sveučilišta u Grazu* i *Štajerskim stomatološkim društvom* (Austrija), simpozije *Stomatološki dani Hrvatske* u Zagrebu te mnoge skupove održane u sklopu tradicionalnih izložaba *Medicina i tehnika na Zagrebačkom velesajmu* i ostale. U organizaciji tih događanja vrlo je aktivan bio tadašnji predsjednik Društva prof. dr. sc. V. Amšel (1975.-1985.), kasnije i dekan Fakulteta (1985.-1989.).

Od nastanka današnje države – Republike Hrvatske, dakle, od 1992. nadalje, osim organiziranja niza simpozija pod nazivom *Novosti u stomatologiji* u Zagrebu te mnogih drugih skupova i tečajeva diljem zemlje, treba istaknuti sudjelovanje našeg Društva u organizaciji šest kongresa *Svjetskog zbora hrvatskih liječnika* (Frankfurt, 1992.; Zagreb, 1993.; Pula, 1994.; Osijek, 1995.; Opatija, 1997.; Dubrovnik, 2000.). Osobito valja istaknuti četiri međunarodna kongresa *Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a* (Zagreb, 1994.; Cavtat, 1998.; Zagreb, 2003.; Zagreb, 2008.) koje je organiziralo naše Društvo, a važni su zbog nazočnosti iznimno kvalitetnih domaćih i stranih sudionika te predavača s nekoliko kontinenata. Osobito je važno, pa to posebno ističemo, da su među sudionicima kongresa 2003. godine bili tadašnji predsjednik *FDI-ja* dr. H-R. Yoon iz Južne Koreje (2003. – 2005.) i izvršni direktor dr. J. Barnard iz Južnoafričke Republike, a na kongresu 2008. godine tadašnji predsjednik *FDI-ja* dr. B. Conrod iz Kanade (2007. – 2009.), predsjednik *ERO-FDI-ja* P. Hescot iz Francuske (2007. – 2010.), današnji predsjednik te organizacije G. Seeberger iz Italije (2010. – 2013.) i predsjednik *Odbora za edukaciju ERO-FDI-ja* prof. dr. sc. A. Mersel iz Izraela (5,11).

Od ostalih međunarodnih skupova današnjeg Društva valja istaknuti suorganizaciju međunarodnih simpozija *Alpe-*

The dental section of CMA organized a series of additional conventions in Croatia during the same period of time. Both dental sections of Croatia and Slovenia collaborated on the scientific and professional seminars where the first one was held in Otočec na Krki, in 1958. The following seminars took place in Plitvice, Bled and Crikvenica every four years. Two individuals stood out from the organizational committee, Dr Đ. Virag and V. Lapter (4). Later on, Dr V. Lapter became the president of the Dental section of CMA (1967-1970), only later to become the Dean of the School of Dental Medicine, University of Zagreb (1981-1985), (4).

During the 1960's and 70's, the Dental section of CMA organized very successful monthly meetings that were held in the lecture hall of the School of Dental Medicine in Zagreb, Gundulićeva 5. Furthermore, distinguished lecturers from Europe often attended the same meetings (4).

In 1974, in the light of the 100th anniversary of the Croatian Medical Council, the Dental section of the CMA celebrated the anniversary in a festive way. A very successful symposium was organized in Zagreb, in the rooms of today's Open University in Vukovarska Street. Discussions were held and an exhibition of dental equipment was organized that attracted a large number of visitors. During that period the President of the Dental section of the CMA Professor M. Dobrenić was very successful (1973-1974).

Furthermore, the Dental section of CMA organized conventions called the Convention of Slavonija and Baranja in Osijek. Also, there were the International symposiums of Croatian - Styrian Days (Rabac, Graz, Novi Vinodolski) organized in collaboration with the Dental clinic of the University in Graz and the Styrian Dental Society. They also organized a symposium in Zagreb called Dental days in Croatia and many other conventions as part of traditional expo "Medicine and technology" held on Zagreb Expo, etc. During that period very active was president of the CDS CMA Professor V. Amšel (1975-1985), later on, dean of the School (1985-1989).

Since Croatia gained its independence, besides some other symposia, courses and lectures, the Dental society participated in organizing the Congress of the international Croatian doctor assembly for six times (Frankfurt, 1992; Zagreb, 1993; Pula, 1994; Osijek, 1995; Opatija, 1997; Dubrovnik, 2000). The International congress of Croatian Dental Society was organized four times (Zagreb, 1994; Cavtat, 1998; Zagreb, 2003; Zagreb, 2008) and were extremely successful due to the large number of domestic and foreign participants as well as distinguished lecturers from different continents. The 2003 congress was of special significance because the president of the FDI, Dr H-R. Yoon from South Korea (2003 – 2005) and the executive director J. Barnard from South Africa attended the congress. The 2008 congress was attended by the FDI president at that time, Dr B. Conrod from Canada (2007 – 2009), president of the ERO FDI P. Hescot from France (2007 – 2010), today's ERO FDI president G. Seeberger from Italy (2010 – 2013) and the president of the ERO FDI Educational committee, Professor A. Mersel, PhD, from Israel (5, 11).

Amongst other international conventions, the Society participated in the organization of the International Alpe-

Adria sa Stomatološkom sekcijom Zdravniškog društva Slovenije (Portorož, 1992., 1994., 1996., 1997., 1998.) i Međunarodnog kongresa Bosne i Hercegovine u suorganizaciji sa Stomatološkim društvom Bosne i Hercegovine (Neum, 2009.).

Kada se u ovom kontekstu spominje organizacija stručno-znanstvenih skupova, isključivo se misli na one u organizaciji Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a, a ne i na skupove koje su organizirala specijalistička društva HLZ-a osnovana nakon 1970. ili Hrvatska stomatološka komora ustanovljena 1995. godine.

Znanstveno-stručni časopisi

Početak informiranja stomatologa u Hrvatskoj posredstvom znanstveno-stručnih časopisa vezan je za članove tadašnje stomatološke udruge u Hrvatskoj – Stomatološkog društva Savske Banovine. Nakon Kongresa stomatologa Jugoslavije u Crikvenici (1933.), član Društva dr. J. Kallay preuzima dužnost urednika časopisa *Stomatološki glasnik*, glasila *Savza stomatoloških društava Kraljevine Jugoslavije* koji do 1937. izlazi u Ljubljani. Godine 1937. uredništvo se seli u Zagreb, u prostorije današnjeg Hrvatskoga liječničkog zbora, a časopis uskoro dobiva ime *Folia stomatologica* čija dva volumena uređuje dr. I. Čupar (1937. – 1938.) i još dva dr. J. Kallay (1939. – 1940.). Godine 1949. *Folia stomatologica* ponovno izlazi, a uređuje je prof. dr. sc. I. Čupar. Časopis prestaje izlaziti 1950. iz financijskih razloga. Ovdje još treba istaknuti da je dr. Kallay, ugledan član Društva, godine 1935. i 1936. uređio i dva broja *Paradentozе*, povremenog časopisa za objavljivanje rezultata parodontoloških istraživanja članova Društva ARPA Jugoslavica, ogranka tadašnje udruge *International Association for Research in Parodontosis (ARPA)*, (4,7,8).

Danas je Hrvatsko stomatološko društvo HLZ-a, zajedno sa Stomatološkim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, nakladnik znanstveno-stručnog časopisa *Acta stomatologica Croatica* osnovanog 1966. godine, čiji je prvi i dugogodišnji urednik bio prof. dr. sc. Z. Njemirovskij, jedan od pionira studija stomatologije u Hrvatskoj, bivši predsjednik Društva (1961.-1966.) i prodekan Fakulteta. Današnji glavni urednik toga časopisa, prof. dr. sc. H. Brkić, ujedno je i potpredsjednik Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a i prodekan Fakulteta, a od listopada ove godine preuzima i dužnost dekana Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1993. Društvo je još bilo suosnivač i nakladnik Hrvatskoga stomatološkog vjesnika, zajedno sa Stomatološkom poliklinikom Zagreb (urednik prof. dr. sc. V. Jerolimov, 1993. – 1996.). Hrvatsko stomatološko društvo HLZ-a, u dogovoru sa sukladnikom Stomatološkom poliklinikom Zagreb, a na prijedlog urednika časopisa, 1996. predaje časopis u nakladništvo i na daljnje uređivanje Hrvatskoj stomatološkoj komori, smatrajući da će takav časopis, prema svojem profilu, biti korisniji upravo osnovanoj Komori (4,8).

Međunarodna djelatnost

Početak međunarodne povezanosti hrvatskih stomatologa s FDI-jem seže u prvu polovicu 20. stoljeća. Tu treba imati na umu činjenicu da je dr. I. Čupar još 1939. i 1940. godine, kao začetnik i jedan od prvih nastavnika kasnijeg studija

Adria symposiums with Dental section of Medical society of Slovenia (Portorož, 1992, 1994, 1996, 1997, 1998) as well as the International congress of Bosnia and Herzegovina organized by the Dental society of Bosnia and Herzegovina (Neum, 2009).

When professional and scientific conventions are mentioned in this context, the ones that are considered are the ones organized by the Croatian dental society of CMA but not the conventions organized by the Specialist societies of CMA founded after 1970 or Croatian dental chamber, founded in 1995.

Scientific and professional journals

The early beginning of education through publications started during the time of the Dental society of Savska Banovina. After the Dental congress of Yugoslavia had been held in Crikvenica (1933), a member of the Society, Dr J. Kallay took the responsibility of editing the journal "Stomatološki glasnik", the official journal of the Alliance of dental societies of the Kingdom of Yugoslavia. The journal was first published in Ljubljana in 1937. In 1937, the editorial office moved to Zagreb, in the offices of today's Croatian Medical Association. The journal was renamed to "Folia stomatologica". The first two volumes were edited by Dr I Čupar (1937 – 1938), and other two were edited by Dr J. Kallay (1939 – 1940). In 1949, "Folia stomatologica" was published again and edited by Professor I. Čupar. In 1950, the journal folded due to financial reasons. It should also be mentioned here that Dr Kallay edited two editions of the journal "Paradentozа" between 1935 and 1936. This magazine served as a publishing venue for current research on the topic by the members of the ARPA Yugoslavia Society (4, 7, 8).

The Croatian Dental Society of HLZ together with the School of Dental Medicine, University of Zagreb have been working together on publishing the magazine called "Acta Stomatologica Croatica" founded in 1966. The magazine's first editor-in-chief was Professor Z. Njemirovskij. He was one of the pioneers of dentistry in Croatia, former president of the Society (1961-1966) and vice dean of the School. Today's chief editor of this magazine is Professor H. Brkić, PhD. He is also the vice president of the Croatian Dental Society of CMA and Vice Dean of the School. Starting in December of this year, he will become the Dean of the School of Dental Medicine, University of Zagreb. In 1993, the Society was the cofounder and publisher of the magazine called "Hrvatski stomatološki vjesnik" (Croatian dental journal). The other founding institution was the Dental Polyclinic Zagreb (editor was Professor V. Jerolimov, PhD 1993 – 1996). The Croatian Dental Society of CMA in the agreement with the Dental Polyclinic Zagreb transferred the editorial responsibilities to the Croatian Dental Chamber in 1996. The idea was that the journal would be more useful to the newly founded chamber (4, 8).

International activity

The international collaboration between Croatian dentists and the FDI started during the first half of the 20th century. It should be stated here that Dr I. Čupar was the president of the Croatian dental society in the Alliance of

stomatologije u Hrvatskoj, u to doba bio predsjednik i predstavnik *Hrvatskoga stomatološkog društva u Savezu stomatoloških društava Kraljevine Jugoslavije*, a ujedno je predstavljao taj Savez u upravnim tijelima *FDI-ja* (4,7,10).

U novo se doba prvi pokušaj uključivanja *Hrvatskoga stomatološkog društva u FDI* dogodio za mandata predsjednice prof. dr. sc. A. Arambašin-Cekić (1986. – 1992.), tada i prodekanice Fakulteta, dok još Republika Hrvatska nije bila međunarodno priznata. Međunarodna aktivnost Društva, u formalnom i sadržajnom smislu, mogla se dalje razvijati tek nakon osamostaljenja i međunarodnog priznanja zemlje 1992. godine, što je bio preduvjet da *Hrvatsko stomatološko društvo HLZ-a* preda potpuno dokumentiranu molbu za učlanjenje u *FDI* i *ERO-FDI*. U tom su smislu obavljene i opsežne konzultacije s tadašnjim predsjednikom *ERO-FDI-ja* dr. A. Schneiderom iz Njemačke (1992. – 1998.) tijekom međunarodnog skupa u Portorožu u svibnju 1992. Iste godine, u rujnu na kongresu *FDI-ja* u Berlinu, Društvo je primljeno u redovito članstvo *FDI World Dental Federationa* i *Europske regionalne organizacije FDI-ja (ERO-FDI-ja)* za mandata predsjednika Društva prof. dr. sc. V. Jerolimova (1992. – 1998.; 2007. – danas), kasnijeg dekana *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* (1995. – 1999.). U tim je nastojanjima Društvo imalo i veliku potporu *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* tijekom mandata dekana prof. dr. sc. G. Kneževića (1990. – 1995.), kasnijeg predsjednika Društva (1998. – 2007.). Od toga trenutka – od 1992. do danas – predstavnici Društva sudjeluju u radu skupštine na godišnjim kongresima *FDI-ja* i na godišnjim plenarnim sjednicama *ERO-FDI-ja*, u radu važnih odbora i radnih grupa te u drugim aktivnostima u tom okružju.

Zahvaljujući višegodišnjim nastojanjima *Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a*, zajedno s tadašnjom *Hrvatskom stomatološkom komorom* (predsjednik dr. Ž. Zubović, 1995. – 2006.), Društvo 2001. organizira *Godišnju plenarnu sjednicu Europske regionalne organizacije FDI-ja* u Dubrovniku, za mandata predsjednika *ERO-FDI-ja* P. Müller-Boschunga iz Švicarske (1998. – 2001.). Gosti su bili predsjednik *FDI-ja* dr. A. Ratnanesan iz Malezije (2001. – 2003.), bivši predsjednik te organizacije dr. H. Erni iz Švicarske (1995. – 1997.), kasnija predsjednica dr. M. Aerden iz Belgije (2005. – 2007.) i današnji predsjednik dr. O. Monteiro da Silva iz Portugala (2011. – 2013.).

Nadalje, *Hrvatsko stomatološko društvo HLZ-a* kandidiralo se 2008. godine i za organizaciju kongresa *FDI-ja* u Zagrebu, predviđenog za 2011. Zato je u Zagrebu održan sastanak s tadašnjim izvršnim direktorom te organizacije dr. J. Barnardom iz Južnoafričke Republike i direktorom Kongresnog odjela *FDI-ja* J. Wilsonom iz Velike Britanije. Iako su u Upravi *FDI-ja* vrlo pozitivno ocijenili naš opsežni elaborat za organizaciju potencijalnog kongresa, od skupa smo morali odustati zbog nedostatnih smještajnih kapaciteta.

Godine 2009. Društvo organizira u Zagrebu vrlo uspješan sastanak predstavnika zemalja članica *FDI-ja*, sudionica projekta o preventivi pod nazivom *Live, Learn and Laugh*, u kojem godinama sudjeluje i naše Društvo. Voditeljica dijela *LLL-projekta* za Hrvatsku je mr. sc. V. Barac-Furtinger, dr. med. dent., tajnica Društva.

dental societies of the Kingdom of Yugoslavia in 1939 and in 1949. He represented that Alliance within the FDI's governing body. He also became one of the first professors at the School of Dental Medicine in Zagreb (4, 7, 10).

Recently, the first attempt to include the Croatian Dental Society into the FDI was during the presidency of Croatian Dental Society of CMA by Professor A. Arambašin – Cekić (1986-1992). The professor was also a vice dean of the School. This all happened while Croatia was still not recognized as an independent country. Only after Croatia gained its independence in 1992, was it possible for the Society to develop on the international plan. The country's independence was the prerequisite for the Croatian Dental Society of CMA to file for membership in the FDI and ERO FRI. Dr A. Schneider from Germany (1992 – 1998) was the president of the ERO FRI at that time, and he acted as a consultant during the international convention in Portorož, May 1992. During that same year at the congress in Berlin, September 1992, the Society was admitted to FDI and ERO FDI during the Society's presidency of Professor V. Jerolimov. The professor later became the Dean (1995 – 1999) of the School of Dental Medicine in Zagreb. During the endeavors to be acknowledged by the FDI, the Society had a full support from the School of Dental Medicine, during the mandate of Professor G. Knežević (1990 – 1995) who was the Dean at that time, later on of the Society (1998 – 2007). From 1992 until today, the Society's representatives have been participating in the yearly FDI conventions and in the yearly plenary conventions of the EDO FDI. They also participate in the important committees and work groups involving the ERO FDI activities.

Due to many efforts in international collaboration, the Croatian Dental Society of CMA together with the Croatian Dental Chamber (president Dr Ž. Zubović, 1995 – 2006) had the opportunity to organize the yearly plenary conference of ERO FDI in Dubrovnik in 2001. Honorary guests of those conventions were the president of the FDI at that time, Dr A. Ratnanesan from Malaysia (2001 – 2003), former president of the FDI, Dr H. Erni from Switzerland (1995 – 1997), the future president of the FDI, Dr M. Aerden from Belgium (2005 – 2007) and the current president of the FDI, dr. O. Monteiro da Silva from Portugal (2011 – 2013).

Furthermore, the Croatian Dental Society of CMA was nominated in 2008 to organize the FDI congress in Zagreb that was supposed to take place in 2011. The meeting organized in Zagreb was attended by the executive director of the FDI, Dr J. Bernard from South Africa and the director of the congressional part, Mr. J. Wilson from Great Britain. The FDI's administration graded the proposal as very successful one but due to the lack of accommodation capacity, the proposal did not pass.

In 1999, the Society organized a very successful meeting in Zagreb that was attended by all the FDI member state representatives. The meeting was held during the FDI convention called *Live, Learn and Laugh*. The person in Croatia responsible for the conventions was DMD V. Barac – Furtinger, MS, the Society's secretary.

Some members of the Society decided to take over prestigious responsibilities in FDI and ERO FDI. DMD V. Ba-

Neki članovi Društva preuzimaju i istaknute dužnosti u *FDI-ju* i *ERO-FDI-ju*, pa tako mr. sc. V. Barac-Furtinger postaje predsjednica radne skupine *Žene u stomatologiji ERO-FDI-ja* te potpredsjednica sekcije *Women dentists worldwide FDI-ja*. Prof. dr. sc. V. Jerolimov tajnik je *Odbora za edukaciju ERO-FDI-ja* i osoba za vezu (*Liaison Officer*) između akademske i praktične stomatologije zemalja članica *ERO-FDI-ja*, a također sudjeluje u provedbi dvaju projekata iz tog djelokruga. Treba posebno istaknuti da su neki ugledni članovi našeg Društva, ujedno profesori *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, bili pozvani predavači na kongresima *FDI-ja*: prof. dr. sc. H. Brkić (New Delhi, 2004.), prof. dr. sc. I. Miletić (Dubai, 2007.) i prof. dr. sc. M. Valentić-Peruzović (Singapur, 2009.). Ove je godine pozvana predavačica na *FDI-jevu* kongresu u Hong Kongu bila tajnica Društva mr. sc. V. Barac-Furtinger. Prof. dr. sc. V. Jerolimov bio je pozvani voditelj *Simpozija stomatološke protetike na Trećem paneuropskom stomatološkom kongresu* koji je organizirao *ERO-FDI* (Kijev, 2009.).

Društvena uloga

Aktivnost *Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a* tijekom povijesti, posebice nekih njegovih članova, izravno je ili posredno utjecala na razvoj svijesti o važnosti oralnog zdravlja u nas te na razvijanje mreže fakultetski obrazovanih zdravstvenih kadrova stomatološkog usmjerenja, tada školovanih samo u inozemstvu. Tako se postupno došlo i do ideje o osnutku visokoškolskog studija stomatologije u Hrvatskoj, najprije organiziranog u okviru *Odontološkog odsjeka Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* 1948. godine, koji zatim 1962. prerasta u samostalni *Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu* (7,10,12 – 13).

I kada je već riječ o osnutku visokoškolskog studija stomatologije u Hrvatskoj, treba posebno istaknuti da je prof. dr. sc. I. Čupar bio posljednji predsjednik *Hrvatskoga stomatološkog društva* u razdoblju prije Drugoga svjetskog rata (1939. – 1940.), a zatim i prvi predsjednik *Stomatološke sekcije Zbora liječnika Hrvatske* nakon njezina reaktiviranja 1947. Također je bio dekan *Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* (1949./1950.), te je u sklopu te visokoškolske ustanove 1948. osnovao *Odontološki odsjek*. Nešto kasnije profesor Čupar postaje akademikom (1958.), a zatim uglednim tajnikom *Razreda za medicinske znanosti Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* (1959.-1973.). Ponajprije treba reći da je prof. dr. sc. I. Čupar bio glavni motivator i osnivač stomatološkog studija u Hrvatskoj te da je okupio stručni tim koji je takav studij postupno oblikovao do utemeljenja samostalnog *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*. Važna je bila i okolnost da je novoosnovani studij stomatologije već od ranije imao visokoškolsku razinu. U prvom redu to se odnosi na pojavu liječnika-zubara, uglednog člana *Društva zubnih liječnika Savske Banovine* prof. dr. sc. E. Radoševića, stručnjaka i znanstvenika europske razine i na njegovu *Katedru za stomatologiju* na tadašnjem *Liječničkom fakultetu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu*, osnovanu još 1922., dakle već prije punih 90 godina. U praktičnom smislu za organizaciju kliničke nastave iz stomatoloških predmeta, osim tadašnje *Stomatološke klinike* na Šalati, olakotna je okolnost bila

rac – Furtinger, MS, became the president of the Woman in dentistry working group of ERO FDI and vice-president of FDI's section Women dentist worldwide. Professor V. Jerolimov became the secretary of the Educational committee of ERO FDI and a liaison officer between academic and practical dentistry of the ERO FDI member states. He also participated in the implementation of two projects from that domain. It should also be mentioned that a few distinguished professors from the School of Dental Medicine in Zagreb, also the members of the Society, were invited as guest speakers on several FDI conventions: Professor H. Brkić (New Delhi, 2004), Professor I. Miletić (Dubai, 2007) and Professor M. Valentić-Peruzović (Singapur, 2009). This year the guest speaker invited to the Hong Kong FDI congress is the distinguished member of the Society, V. Barac-Furtinger, MS. Professor V. Jerolimov was a host of the Symposium of prosthodontics during the 3rd Paneuropean dental congress organized by the ERO FDI held in Kiev, 2009.

The role in society

The activity of the Croatian dental society of CMA and its members throughout history has influenced the overall attitude towards oral health. It has also influenced the development of academic staff and educational facilities in Croatia. Slowly but surely, the idea of developing an independent school for educational purposes started with the Odontology department of the School of Medicine in Zagreb in 1948 and culminated with the independent School of Dental Medicine, University of Zagreb in 1962 (7, 10, 12, 13).

Professor I. Čupar was the last president of the Croatian dental society during the period before the World War II (1939 – 1940) and the first president of the Dental section of the Medical assembly of Croatia after it was reactivated in 1947. He also served as the Dean of the School of Medicine in Zagreb (1949 – 1950) when he founded the Odontology department. Later on, professor Čupar became Fellow of the Yugoslav Academy of Science and Art (1958), and soon after distinguished secretary of the Department of Medical Sciences of this Academy (1959-1973). It should be emphasized that Professor I. Čupar was the main motivator and founder of dental education in Croatia by gathering the professional team that shaped the path to independence for the School of Dental Medicine, University of Zagreb. The important circumstance is that the newly founded school of dentistry had a solid foundation in higher education. All the credits for this go to the Professor E. Radošević, a distinguished member of the Society of medical dentists of Savska Banovina, an expert and renowned scientist and a chair of the Department for dentistry at the Medical College of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenians in Zagreb founded in 1922, which was more than 90 years ago. In the practical sense, in order to organize the clinical part of the education, he used the already existing place in Gundulićeva 5, where a Dental trade school was operational between 1947 and 1950. The property was claimed by the Odontology department of the School of Medicine, and from 1962 it operated as the independent School of Dental Medicine, University of Zagreb (3, 4, 6 – 8, 10).

i to što su već postojale prostorije i oprema u Gundulićevoj ulici 5, gdje je od 1947. do 1950. djelovala tzv. *Viša zubarska škola* čiji je sljednik poslije bio *Odontološki odsjek Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, a od 1962. godine *Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu* (3,4,6 – 8,10).

Treba reći da se od tada, dakle od uvođenja visokoškolske nastave stomatologije u Hrvatskoj, uobičajilo da *Hrvatsko stomatološko društvo* vode autoriteti *HSD-HLZ-a*, istaknuti profesori *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, što govori o iznimno čvrstoj i kvalitetnoj sprezi Fakulteta i Društva tijekom proteklih desetljeća. Osim kolegice dr. Nade Hanžeković (1971. – 1972.), svi ostali predsjednici Društva bili su, kronološkim redom, profesori Fakulteta: Ivo Čupar, Zdenko Njemirovskij, Vladimir Lapter, Milutin Dobrenić, Vladimir Amšel, Ana Arambašin-Cekić, Vjekoslav Jerolimov i Goran Knežević, među kojima je petero bivših dekana i dvoje prodekana Fakulteta.

Prije više od četiri desetljeća vrlo uspješni predsjednik tadašnje *Stomatološke sekcije ZLH-a* i prodekan Fakulteta, prof. dr. sc. Z. Njemirovskij, napisao je: *Rad Stomatološke sekcije ZLH-a usko je povezan s naobrazbom stomatoloških kadrova u Hrvatskoj na fakultetskom nivou..... Osnutak Odontološkog odsjeka Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, odnosno osamostaljenje Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, ima velik utjecaj u pravcu intenziviranja rada Sekcije*. Te su riječi, s današnje distance gledano, bile potpuno utemeljene i znakovite, samo su s vremenom dobile još snažniju vrijednost (4).

Razvojem struke od 1959. nadalje, postupno se uvode specijalizacije iz različitih grana stomatologije, a nakon 1966. osnivaju se i odgovarajuća specijalistička stomatološka društva *Hrvatskoga liječničkog zbora*, čiji članovi trebaju biti u prvom redu učlanjeni u *Hrvatsko stomatološko društvo* kao svoje krovno društvo unutar *HLZ-a*. U mnogim aktivnostima *HSD-HLZ-a* sudjeluju i predstavnici specijalističkih stomatoloških društava *HLZ-a*, što je naročito bilo vidljivo tijekom organizacije međunarodnih kongresa *Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a*, osobito onog posljednjeg održanog 2008. u Zagrebu (8,9,11).

Važno je još istaknuti da su 1995. godine, temeljem tadašnjih zakonskih odredbi, *Hrvatsko stomatološko društvo HLZ-a* i *Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu* postali osnivači *Hrvatske stomatološke komore*, strukovne udruge kakve su u mnogim zemljama već postojale. Prve aktivnosti u vezi s osnutkom Komore bile su poduzete već ranije za mandata predsjednice *Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a*, prof. dr. sc. A. Arambašin-Cekić. Godine 1995., na temelju tadašnjih novih zakonskih odredbi, postupak osnivanja vodio je tzv. *Inicijativni odbor* na čelu s predsjednikom *Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a* prof. dr. sc. V. Jerolimovim. Godine 1995. Komora je konačno osnovana zahvaljujući suradnji Društva i *Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, za mandata dekana prof. dr. sc. G. Kneževića (14).

It should be emphasized that ever since the higher dental education was founded in Croatia, the usual practice was that the authorities from the Croatian Dental Society of CMA work as professors at the School. This stresses the strong connections between the school and the society itself during last several decades. With the exception of Dr Nada Hanžeković (1971 – 1972), all other presidents of the Society worked as professors at the School: Ivo Čupar, Zdenko Njemirovskij, Vladimir Lapter, Milutin Dobrenić, Vladimir Amšel, Ana Arambašin-Cekić, Vjekoslav Jerolimov and Goran Knežević. This list also counts five Deans and two Vice Deans.

More than four decades ago, a very successful president of the former Dental section of CMA and a Vice Dean of the School, Professor Z. Njemirovskij wrote: "The activities of the Dental section of CMA are closely connected with the education of the academic staff in Croatia working at the University level...the foundation of the Odontology department of the School of Medicine, University of Zagreb, more correctly the independence of the School of Dental Medicine had a great influence on the Section itself". These words, from today's perspective, were not only completely sound and meaningful but became more significant over time (4).

With the development of the dental profession and starting from 1959, specialized fields of dentistry were slowly introduced to the profession. After 1966, appropriate specialized dental societies of Croatian medical association (CMA) were slowly introduced as well dictating that their members first need to be members of the Croatian dental society. CDS CMA participates in many activities as a representative of the specialized fields in dentistry, a fact clearly seen when international conventions are organized by the Croatian Dental Society of CMA, especially the last one held in Zagreb in 2008 (8, 9, 11).

It is important to mention that in 1995, the Croatian Dental Society of CMA and the School of Dental Medicine, University of Zagreb founded the Croatian Dental Chamber. The Chamber acts as a professional association. The initial activities concerning the formation of the Chamber were undertaken during the mandate of the Professor A. Arambašin – Cekić, the president of the Croatian Dental Society at that time. In 1995, based on the newly formed legal regulations, the procedure to form the Chamber was run by the Initiative committee, managed by the president of the Croatian Dental Society at that time, Professor V. Jerolimov. In 1995, the Chamber was finally formed under the joint effort by the Society and the School of Dental Medicine, University of Zagreb under the mandate of the Dean G. Knežević (14).

Zaključak

I dalje je važno razvijati dobar odnos među krovnim institucijama u hrvatskoj stomatologiji koje čine Društvo, Komora i svi studiji stomatologije u zemlji (u Zagrebu, Rijeci i Splitu). Očekivana sinergija nabrojanih institucija bit će iznimno važan čimbenik u postizanju većeg uspjeha i boljeg položaja cijele struke i pojedinaca. Ujedno, zajedničkim i još kvalitetnijim stajalištima treba nastupati prema biomedicinskom okružju i društvu uopće, te aktivnije popularizirati ulogu oralnog zdravlja u kvaliteti općega zdravlja.

Položaj Društva u međunarodnom okružju posljednjih se dvadesetak godina kretao uzlaznom putanjom, pa u tom smjeru i nastavljamo s aktivnostima. Tu se ubrajaju službene obveze članova predsjedništva Društva, naših predstavnika u ERO-u i FDI-ju, zatim dovršavanje preuzetih međunarodnih i domaćih stručnih projekata te planiranje novih. Također je važno intenzivirati sudjelovanje naših stručnjaka u trajnoj stomatološkoj izobrazbi diljem svijeta i obratno – očekujemo češće sudjelovanje vrhunskih stranih stručnjaka na skupovima i u trajnoj izobrazbi u Hrvatskoj.

Prigodom obilježavanja *Svjetskog dana oralnog zdravlja* 12. rujna, ove godine u cijelom svijetu, pa tako i u našoj zemlji, posebna će se pozornost posvetiti važnosti oralnog zdravlja u kvaliteti općega zdravlja. Usput, datum obilježavanja *Svjetskog dana oralnog zdravlja* izabran je iz dvaju razloga – prvi je što se osnivač FDI-ja dr. Charles Gordon rodio 12. rujna 1854. a drugi jer je povijesna *Međunarodna konferencija Svjetske zdravstvene organizacije (WHO)*, s osnovnom temom o primarnoj zdravstvenoj zaštiti, održana u kazahstanskom glavnom gradu Almatiju (nekada Alma Ati) također 12. rujna 1978. godine. Dakle, prema odluci *FDI-ja* 12. rujna je posvećen svjetskim, regionalnim i nacionalnim manifestacijama usmjerenima na poučavanje o važnosti oralnoga zdravlja. Stoga će naše Društvo obilježiti taj značajni dan prigodnim javnim skupovima i priopćenjem za javnost.

Konačno, u povodu 110. obljetnice Društva, 2013. godine održat ćemo *Peti međunarodni kongres Hrvatskoga stomatološkog društva HLZ-a*.

Zahvala

Prigodom pripreme ovoga teksta svojim su mi savjetima pomogli mr. sc. V. Barac-Furtinger, sadašnja tajnica *HSD–HLZ-a*, prof. dr. sc. G. Knežević, bivši predsjednik *HSD–HLZ-a* i bivši dekan *Fakulteta*, te prof. dr. sc. P. Kobler, bivši tajnik *HSD–HLZ-a* i prodekan *Fakulteta*, na čemu sam im vrlo zahvalan.

Vrijednim su mi informacijama pomogli gospođa Monika Lang, tajnica *ERO–FDI Sekretarijata* u Bernu (Švicarska) i prof. dr. sc. Z. Kaić, bivši tajnik *HSD–HLZ-a* i stručnjak za povijest stomatologije, pa njima posebno zahvaljujem.

Conclusion

It is very important to maintain good relationship between the top dental institutions in Croatia, composed of the Society, the Chamber and the Schools in Zagreb, Rijeka and Split. The expected synergy of the aforementioned institutions acts as an important factor in achieving greater success and better position of the entire dental profession and well as the individuals in the field. With combined attitude and joint efforts, a more proactive approach should be taken towards biomedical sciences and to society in general where more emphasis should be put on oral health and the improvement of life quality in general.

The position and the respectability of the Society in the international surroundings have improved during the last couple of decades and that is the course we should stay on. The members should continue with completion of their obligations towards the Society, towards the ERO FDI and towards the obligations concerning the international scientific projects. It is also very important to intensify the participation of our experts in dental education around the world and vice versa as we expect more international experts to participate at the conventions and lifelong learning in Croatia.

In the light of the World oral health day, on September the 12th of this year, a special attention will be given to the role the oral health plays in the overall general health quality. The date for oral health day is specific for several reasons. First, the FDI founder, Dr Charles Gordon was born on the September the 12th 1854. Second, the historical International conference of World Health Organization with primary health care as the main topic was held on September the 12th, 1978 in Almaty, Kazakhstan. Therefore, by the decision of the FDI, September 12th is dedicated to world, regional and national manifestations dedicated to promote and educate people about the importance of oral health. Our Dental society will mark this special day by having the appropriate public gathering and written proclamation for the general public.

And finally, in the light of the 110th anniversary of the Society, we will organize the 5th International Congress of the Croatian Dental Society of CMA.

Acknowledgment

I wish to thank these people that helped me with preparing this text: DMD V. Barac-Furtinger, MS, current secretary of the CDS CMA; Professor G. Knežević, former president of the CDS CMA and former Dean, and to Professor P. Kobler, former secretary of the CDS CMA and former Vice Dean of the School.

Mrs. Monika Lang, the secretary of ERO FDI Secretariat from Bern, Switzerland and Professor Z. Kaić, former secretary of CDS CMA and expert in the history of dentistry deserve a special thanks for providing me with valuable information.

Abstract

Management of the Croatian Dental Society as part of the Croatian Medical Association (CDS CMA), as well as organization of many professional and scientific conventions, publications and other activities has always been closely tied to society's enthusiastic members throughout its 110 year long history. It should be stressed that all the credits to society's longevity and international success should be given to specific individuals who were part of the School of Dental Medicine academic staff. It all started in 1948 when the first academic courses were introduced to Odontology Department of the School of Medicine, University of Zagreb and continued vigorously after the School of Dental Medicine, University of Zagreb was founded in 1962.

Received: August 1, 2012

Accepted: August 5, 2012

Address for correspondence

Professor Vjekoslav Jerolimov, PhD
Croatian Dental Society of Croatian
Medical Association
Šubićeva 9
10000 Zagreb
vjekoslav.jerolimov@gmail.com

Key words

Societies, Dental; Education, Dental;
Anniversaries and Special Events; Croatia

References

- Sastanak hrvatskih stomatologa u Zagrebu dne 20. prosinca 1903. *Liječ Vjesn.* 1904;25(1):26-35.
- Sastanak hrvatskih stomatologa u Zagrebu dne 20. prosinca 1903. *Liječ Vjesn.* 1904;25(2):79-81.
- Kaić Z. 65 godina Zadruga hrvatskih stomatologa. *Acta Stomatol Croat.* 1964;3(3):164-8.
- Njemirovskij Z. Iz povijesti Stomatološke sekcije Zbora liječnika Hrvatske. *Acta Stomatol Croat.* 1969;4(2):56-61.
- Knežević G. 100 godina Hrvatskog stomatološkog društva. *Hrvat Stomatol Vjesn.* 2003;10(4):28-9.
- Lapter V, Jerolimov V. Stomatologija u Hrvatskoj. *Acta Stomatol Croat.* 1984;18(4):293-9.
- Knežević G, editor. *Ljetopis 1948.-1993.* Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1994.
- Kaić Z. The development of dental medicine in Croatia. *Acta Stomatol Croat.* 2002;36(1):19-28.
- Knežević G. Hrvatsko stomatološko društvo HLZ-a - prošlost, sadašnjost i budućnost. *Acta Stomatol Croat.* 2000;34(3):345.
- Padovan I. Ivo Čupar (1901.-1981.): Spomenica preminulim akademikima. Zagreb: JAZU, Razred za medicinske znanosti; 1983.
- Jerolimov V. 4. međunarodni kongres Hrvatskog stomatološkog društva. *Medix.* 2009;82:25-6.
- Čečuk Lj, Lapter V, Marin S, Rukavina D, Jerolimov V, Lacković Z. Zdravstveni fakulteti u SR Hrvatskoj i njihov prilog razvoju liječničkih kadrova i medicinske znanosti. *Liječ Vjesn.* 1986;108:6-11.
- Jerolimov V. 50-ta obljetnica studija stomatologije u Republici Hrvatskoj. *Hrvat Stomatol Vjesn.* 1999;7(1):22-3.
- Jerolimov V. Ostvarenje ideje o Hrvatskoj stomatološkoj komori. *Hrvat Stomatol Vjesn.* 1995;3(3):67-8.